

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Kiest toch het leven

„Het leven en de dood heb ik u voorgesteld, de zegen en de vloek. Kiest dan het leven, opdat gij leeft, gij en uw zaad“.

Deut. 30 : 19.

De HERE gunt zijn volk een goed leven. En Hij maakt het z'n volk niet moeilijk dat leven te verkrijgen en te behouden. Mensen leggen lasten op die te zwaar zijn om te dragen. We maken het onszelf lastig door onze zonden. Maar we kunnen God nooit verwijten, dat Hij ons de vergeving der zonden en het eeuwige leven niet gunde. Want nog geldt het : „Want dit woord is zeer nabij u, in uw mond en in uw hart om dat te doen“. We hoeven geen hemel bestormen en geen afgronden doorzoeken om het leven te vinden. Het wordt ons nabij gebracht door het Woord des HEREN.

Mozes vat de inhoud van zijn laatste preek samen in deze woorden : „Het leven en de dood heb ik u voorgesteld“. We kunnen ook wel letterlijk vertalen : Het leven en de dood heb ik u gegeven. Want dat staat er precies. Mozes heeft om zo te zeggen het leven en de dood aan de Israëlieten voorgelegd, gepresenteerd. Daarbij ging het leven voorop. De HERE heeft geen lust in de dood van zijn volk, maar in z'n leven. Hij dringt er bij hen op aan : Kiest toch het leven ! Hoe zou dat anders kunnen zijn ? Welke vader is er die zijn kinderen graag ongelukkig ziet worden ? Zou de HERE dan graag zien, dat Zijn kinderen het verderf tegemoet gaan ? Daar kunnen we waarlijk wel gerust op wezen : De HERE gunt ons graag het leven.

Waarin bestaat nu dat leven, dat Mozes heeft voorgesteld en dat Israël kiezen moet ? Wij zijn gewoon te onderscheiden het gewone leven en het „geestelijke“ leven. Waaraan vaak de gedachte verbonden is, dat het gewone leven buiten God omgaat, terwijl het „geestelijke“ leven speciaal met de HERE te doen heeft. De Schrift kent deze onderscheiding zó niet. Als Mozes spreekt van het leven dan bedoelt hij het leven zoals dat reilt en zeilt, maar dan onder de zegen des HEREN. Een leven zonder de zegen Gods is eigenlijk de naam leven niet waard. Het is een gestadige dood. Maar met het leven dat Gods zegen heeft wordt bedoeld het gewone leven.

Als Israël de HERE vreest, Gods beloften gelooft en zijn geboden bewaart dan zal het leven zich ontplooiën en dan zal Israël het goed hebben in het land, dat God aan zijn volk heeft toegezegd.

Het staat er zó in Deut. 28 : 3 : „Gezegend zult gij zijn in de stad en gezegend zult gij zijn in het veld. Gezegend zal zijn de vrucht uws schoots en de vrucht uws lands en de vrucht uwer beesten, de dracht uwer koeien en de kudden van uw klein vee. Gezegend zal zijn uw korf en uw baktrog. Gezegend zult gij zijn in uw ingaan, gezegend zult gij zijn in uw uitgaan“.

In de wet der tien geboden zegt de HERE

tot de kinderen : „Eer uw vader en uw moeder... opdat het u wèl ga in het land, dat u de HERE uw God geven zal“. Deut. 5 : 16.

Welvaren op zichzelf is nog geen leven in de volle zin van het woord. Ook goddelozen kunnen groeien als het kruid. Maar tot de beloften van leven, die de HERE zijn volk geeft, behoren ook eten en drinken en klédning en dekking en al wat voor dit leven nodig is. Waarom zullen we zeggen, dat dit alleen voor het oude volk gold ? De Here Jezus heeft het precies zo gezegd : „Zoekt eerst het koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u er bij gegeven worden“. Matth. 6 : 33.

Willen we leven ? Willen we het goed hebben ? Wel, het wordt ons voorgelegd. We mogen het kiezen. Hoe ? Hier volgt het antwoord : „Door de HERE uw God lief te hebben, naar zijn stem te luisteren en Hem aan te hangen, want dat is uw leven en waarborg voor een langdurig wonen in het land, waarvan de HERE uw vaderen Abraham, Isaäk en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun geven zou“. Deut. 30 : 20.

Niet alleen het leven, maar ook de dood heeft Mozes aan Israël voorgesteld. En daarbij mogen we om te beginnen weer denken aan wat wij noemen de „natuurlijke“ dood. Als de vloek des HEREN over zijn volk komt dan komt het om in de dood, ook in de letterlijke zin van het woord. Denkt maar aan Deut. 28 : 20 : „De HERE zal onder u zenden de vloek, de verstoring en het verderf, in alles waaraan gij uw hand slaat dat gij doen zult ; totdat gij verdelgd wordt en totdat gij haastelijk omkomt, vanwege de boosheid uwer werken waarmee gij Mij verlaten hebt“. En dan is er verder sprake van pestilentie en tering en koorts en misgewas en droogte en overwonnen-worden door de vijand.

Maar de Schrift leert ons ook, dat we mogen spreken van de dood, eer de natuurlijke dood is ingetreden. Een bestaan onder de vloek van God is reeds de dood. We leven als de HERE ons kent en wij Hem kennen in al onze wegen. Maar dood zijn we door onze zonden en misdaden. Als we in de zonde leven, als we de afgoden dienen, als we de HERE niet kennen in al onze wegen, dan is de HERE tegen ons en dan zijn we levend reeds dood. Dood voor God en op weg naar het verderf.

Als de verloren zoon uit de bekende gelijkenis het huis van z'n Vader verlaat en zijn goed in den vreemde doorbrengt, dan is hij dood. Maar hij leeft weer als hij naar z'n Vader is teruggekeerd. Jezus laat de Vader immers zeggen : „Want deze mijn zoon was dood en is weder levend geworden en hij was verloren en is gevonden“. Luk. 15 : 24.

Het Evangelie van Jezus Christus presenteert ons het leven in de volle zin van het woord. Maar de keerzijde is, dat we worden gewaarschuwd voor de dood. We kiezen het leven als we geloven in de Here Jezus. Hij is de Goede Herder, die gekomen is opdat zijn schapen het leven en overvloed zouden

UIT DE INHOUD:

Kiest toch het leven	H. J. J.
Uitstoten uit het Kerkverband	C. V.
Aan onze lezers en lezeressen	Jac. G. v. O.
Becijferde Psalmreformatie	D. W. L. M.
Een honderdjarige, III	J. M.
Economische aspecten, IV	P. G.
Populair-wetenschappelijke schetsen	J. Stw.
Einde van een Kuypertiaanse wereld	G. P.
Elke wijze vrouw bouwt haar huis	H.
Persschouw	
Van hier en ginds	
Kerknieuws	

hebben. We kiezen voor de dood en we halen de dood over ons wanneer we weigeren in Hem te geloven. Hij zelf heeft immers gezegd : „Die in Hem (de Zoon) gelooft wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is alreeds veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon Gods“. Joh. 3 : 18. De HERE dringt er bij ons op aan, dat we het leven zullen kiezen.

Zullen wij nu zeggen, dat dit niet zo maar mag ? Zullen wij zeggen, dat God ons een Tantaluskwelling doet ondergaan ?

Tantalus had een vreselijk misdrijf begaan. Tot straf daarvoor werd hij vastgeklonken aan een rots, zodat hij zich niet roeren of bewegen kon. Heerlijk water reikte hem tot de kin, maar drinken kon hij niet. Lekkere vruchten hingen boven z'n hoofd, maar er in bijten kon hij niet. Wat een marteling.

De HERE doet met ons zo niet. We mogen drinken van het levende water. We mogen eten de spijs, die nimmermeer vergaet. We mogen zo maar toetasten en ons verzadigen. We mogen leven en overvloed hebben. Wie in de Here Jezus gelooft heeft het. Wie in Hem niet gelooft heeft het niet.

Ik denk aan een van de beroemdste mannen van deze tijd. Hij heeft alles bereikt wat er in deze wereld te bereiken is. Z'n naam is bij alle volken bekend. Hij kon uitvoeren wat hij wilde. Aan naam en eer en roem heeft het hem niet ontbroken. Maar het Evangelie naar de Schrift heeft hij afgebroken. En wat schrijft hij in z'n biografie ? Dit : De ogenblikken van echt geluk waren zeer weinige.

Voor m'n geest staat een andere gestalte : Een oude zuster. Totaal hulpbehoevend, krom gegroeid. Ze moest van-bed en in-bed gedragen worden. Had daarbij veel pijn. En toch : Ze was blij. Gelukkig. Een troost en steun voor anderen. Ze geloofde in de Here Jezus en had de Heiland lief. En zag uit naar het heerlijke, volle leven, dat het deel van Gods volk zal zijn bij de wederkomst van Christus.

Voor mij is het geen vraag wie van deze twee eigenlijk leefde.

H. J. JAGER.

Uitstoten uit het Kerkverband

In de laatste jaren is in de kerkelijke wereld nog al eens sprake geweest van het uitstoten uit het kerkverband. Zelfs heeft het er wel eens op geleken, dat dat met een kerk zou plaats vinden.

Ieder beseft onmiddellijk, dat zulk een uitstoting een ontzaglijk ernstige aangelegenheid is. Het uitbannen van één enkel lid der kerk is reeds een verschrikkelijk ding. Maar wat is dat vergeleken bij het uitsluiten van een gehele kerk? Want als een gemeenschap van kerken een kerk, die zij als een zusterkerk beschouwde en waarmee zij dus in één kerkverband leefde, uit dat verband uitstoot, dan verklaart zij daarmee, dat die kerk geen kerk van Christus meer is, dat zij kerk is **geweest**, maar nu ophield dat te zijn en dat ze in feite een synagoge van Satan is geworden.

Omdat dat uitstoten uit het kerkverband een zo ernstig ding is hebben weinig synodebesluiten in de veertiger jaren ons zo geschokt, als het besluit waarbij de gehele kerk van Bergschenhoek uit de gemeenschap der Gereformeerde kerken werd gezet. Een gehele kerk werd toen uitgeworpen! In feite werd daarmee verklaard, dat ze geen kerk van Christus meer was. En ik geloof, dat de vergadering welke dat verbijsterende stuk heeft uitgehaald zich ten slotte toch voor deze daad heeft geschaamd. Want het besluit van deze uitstoting werd door haar niet in haar Acta opgenomen. Als een herinnering — maar niet minder als een waarschuwing! — is een afschrift van dit besluit in een lijst gezet en in het gebouw van onze Theologische Hogeschool opgehangen.

Natuurlijk kan het voorkomen, dat een kerk uit het verband van kerken moet worden uitgeworpen. Want het is mogelijk, dat een kerk zo Gods Woord veracht, zo van de belijdenis afwijkt, dat ze het „wezen” van de kerk verloor en daarom als niet-kerk of als valse kerk moet gediskwalificeerd en uitgestoten worden.

Voor het evenwel zo ver is moet er héél, héél veel gebeurd zijn. Vóór alles zullen de zusterkerken met oneindig geduld en brandende liefde moeten hebben geworsteld om zo'n kerk weer terecht te brengen. En pas als de goddeloosheid zo evident en de verharding tegen alle vermaning zo duidelijk is, dat allen die naar Gods Woord leven helder inzien dat doorgetast móet worden, mag tot deze uiterste stap worden overgegaan.

Het is zeer ontdekkend ook over deze zaak Calvijns oordeel te vernemen. Niemand van de reformatoren heeft zo voor de zuiverheid van de leer en de heiligheid des levens in de kerk Gods gestreden als hij. En speciaal daarom is zijn oordeel over het ontzeggen van het wezen en de naam der kerk aan een of andere gemeenschap zo belangrijk.

Vele malen heeft Calvijn zich over deze kwestie uitgelaten. Want Calvijn moest niet alleen tegen de roomsen maar niet minder tegen dopersen van allerlei slag vechten. En speciaal die dopersen waren er altijd gauw bij om een of andere kerk die hen niet aanstond te verdoemen. Misschien komt de doperse geestesgesteldheid in het kerkelijke nergens krachtiger en duidelijker aan de dag dan in dit verdoemen van kerken, die niet aan het eigen ideaal van kerk beantwoorden! Speciaal als het leven der kerken niet aan de norm van deze heren beantwoordde waren zij gauw klaar met hun doem- en uitsluitingsvonnissen. Doperse lieden zijn geboren sectariërs.

Calvijn keert zich nu met alle kracht tegen dit z.i. zeer goddeloze gedoe. Met niets ontziende felheid gaat hij er zelfs tegen in. De gruwelijkheid, welke deze lieden openbaren in het beoordelen van de altijd zwakke en zondige kerken van de Heiland, zo verzekert hij, komt meer voort uit hoovaardij en trotsheid, en uit een valse waan van heiligheid dan uit de ware heiligheid en de begeerte daarnaar. Op deze lieden is een woord van Augustinus van toepassing. Dit namelijk, dat zij boze kinderen zijn, die niet uit haat jegens de ongerechtigheden van anderen, maar uit lust tot hun eigen twisten zwakke en in ijdele zelfwaan verstrikte lieden geheel tot zich pogen te trekken of in ieder geval van anderen proberen af te scheiden. Deze mensen zijn

gezwollen van trots, razend van hardnekkigheid, ze leggen lagen door te lasteren en zijn woelig door oproerigheden. En opdat men van hen niet zou kunnen bewijzen, dat ze het licht der waarheid missen, hullen ze zich in een wolk van starheid. Wat naar de eis der Schrift door een gematigde behandeling geschieden moet ter verbetering van de fouten der broeders en met bewaring van de eenheid des vredes, dat misbruiken zij tot heiligschennende scheuring en gelegenheid om af te snijden.

Men hoort het: Calvijns oordeel over deze lieden is niet mals.

Wat zegt Calvijn nu positief over deze zaak?

Wel, hij vermaant ons met alle kracht om in het verdragen van de onvolmaaktheid van het leven der kerken „toegevendheid” te betrachten. Want in het veroordelen daarvan glijden we zeer gemakkelijk uit. En Satan, zo verzekert hij, belaagt ons hier met meer dan gewone listigheden. Het moet al heel erg zijn met de goddeloosheid van een kerk als we haar de kerknaam ontzeggen en haar het afscheid mogen geven.

Zeker, dat zegt Calvijn met alle klem, de zonde der kerk is verschrikkelijk. De kerk geeft daardoor bovendien ook nog rechtvaardige ergernis. En wij, aldus Calvijn, geven voor zulk een ergernis in deze ellendige tijd meer dan genoeg oorzaak. Wij kunnen onze vervloekte traagheid in het bestrijden van de zonde niet verontschuldigen. De Here begint die dan ook reeds met zware geselslagen te kastijden. Wee over ons, zo roept hij uit, die zo door de ongebonden teugelloosheid der zonde oorzaak zijn, dat zwakke conscienties om onzentwil worden gewond.

Maar terwijl Calvijn het volle accent legt op de verschrikkelijkheid van de zonde in de kerk, wijst hij er tegelijk op, dat naar het eigen woord van Christus de kerk op deze wereld uit goeden en slechten bestaat die daarin dooreen gemengd zijn. Christus immers vergelijkt de kerk met een net waarin allerlei soorten vissen worden gevangen, die niet worden uitgezocht dan nadat ze op het strand zijn gelegd. De Heiland vergelijkt haar eveneens met een akker, die met goed graan is bezaaid, maar door het bedrog van de vijand niet onkruid werd verontreinigd en die niet eerder gereinigd wordt, dan nadat de oogst naar de dorsvloer is gebracht. De kerk vindt naar Christus eigen woord haar beeld ook in een dorsvloer, waarop de tarwe zo wordt verzameld, dat ze verborgen is onder het kaf, totdat ze, door wan en zeef gezuiverd, eindelijk in de schuur geborgen wordt. En als nu de Here Christus zelf zegt, dat de kerk tot de dag des oordeels toe aan dat kwaad zal lijden, n.l. dat ze bezaaid is door een massa bozen, die met de goeden vermengd zijn, dan zoeken wij tevergeefs een kerk, die met geen enkele vlek bezoedeld is.

Calvijn wijst ter adstructie van zijn betoog op wat de Schrift zegt van de gemeente van Corinthe. Bijna het gehele lichaam van de kerk in die stad was aangetast door de besmetting der zonde. En er leefde in die kerk niet maar één enkele soort van zonde, maar zelfs zeer vele. Het ging daarbij voorts niet maar om lichte dwalingen. Neen, er geschieden gruwelijke schanddaaden. Bovendien was

daar niet alleen bederf in de zeden, maar eveneens in de betrekking tot de leer. Onder de corinthische christenen openbaarden zich daarbij twisten en secten. Openlijk werd een schanddaad goedgekeurd, die zelfs onder de heidenen verfoeilijk zou zijn. Paulus, die de corinthiërs als een vader hadden moeten eren, wordt openlijk beschimpt. De opstanding der doden, door de loochening waarvan het gehele evangelie ineenstort, wordt bespot. Gods gaven, die de gelovigen geschonken worden om daarmee te dienen, misbruikt men tot eigen eer. En zeer veel wordt onbetamelijk en onordelijk gedaan.

Maar wat doet nu de heilige apostel, die instrument is van de Heilige Geest en door wiens getuigenis de kerk staat of valt? Scheidt hij zich van hen af? Stoot hij hen uit het rijk van Christus? Treft hij hen met de bliksem van de vervloeking? Geen sprake van. Hij doet niets van dat alles. Integendeel: hij erkent en predikt duidelijk en openlijk, dat de kerk van Corinthe ondanks dat alles toch een kerk is en een gemeenschap der heiligen. En — zo vraagt Calvijn ten slotte — als nu de kerk van Corinthe, niettegenstaande al die ongerechtigheden toch een kerk blijft, omdat de dienst des Woords en der sacramenten daar niet versmaad wordt, wie zou dan de naam van kerk durven ontnemen aan hen, aan wie niet het tiende deel van al die wandaden ten laste worden gelegd? Zij, die met zo grote gemelijkheid woeden tegen de tegenwoordige kerk, wat zouden die, zo vraagt Calvijn, met de gemeenten in Galatië hebben gedaan, die bijna het Evangelie hadden verlaten? Het is evenwel duidelijk, dat Paulus ook deze kerken ten volle als kerken erkent. Omdat in de kerken van Galatië een belijdenis van het Christendom was en de aanroeping van God en het gebruik van de sacramenten en enige ambtelijke dienst daarom, zijn daar, volgens Calvijn, nog kentekenen van een gemeente overgebleven. Er bestaat, zo gaat hij dan verder, in de gemeente niet altijd zulk een zuiverheid, als er behoort te zijn. Ook de allerzuiverste gemeenten hebben toch nog hare vlekken. Andere zijn zelfs niet alleen bezoedeld, maar ook bijna gedeformeerd. Daarom, zo vervolgt hij, moeten wij ons niet zo aan de fouten in de leer en de zeden stoten, dat wij aan een vergadering, waarin niet alle dingen ons behagen, terstond de naam van gemeente ontnemen. Integendeel, als in een kerk de bediening van het woord en der sacramenten ongeschonden wordt gevonden, dan wordt die kerk door geen gebreken of fouten in het levensgedrag verhinderd de naam van kerk te blijven dragen.

In onze houding tegenover kerken met zulke grote fouten en gebreken, zullen we ons nu laten leiden door het onderwijs van Paulus. Hij vraagt daartegenover namelijk **zachtmoedigheid**. Neen, dat betekent niet, dat we de zaken dan maar laten zoals ze zijn. Integendeel, we zullen de vergaderingen, welke met zulke gebreken behept zijn, zo voor gemeenten van Christus moeten erkennen, dat we al wat er aan kwaad in haar gevonden wordt, veroordelen. Maar dat sluit de erkenning daarvan als gemeenten van Christus niet uit. Integendeel die is van de genoemde kritiek de vooronderstelling.

Zo oordeelde Calvijn over het lichtvaardig veroordelen en uitwerpen van kerken.

En wie durft ontkennen dat het niet is „naar de Schriften”.

C. VEENHOF.

Aan onze lezers en lezeressen

U zult allen wel belangstellend zijn, eens iets te horen over het abonnementental van „Opbouw”.

Nu, we mogen niet ontevreden zijn, dagelijks komen er nog opgaven binnen.

Gelet op het totaal-ledental van onze Gereformeerde Kerken, stelt het aantal abonnementen, dat „Opbouw” op 't ogenblik reeds heeft, stellig niet teleur.

Maar... nog veel meer broeders en zusters moeten bereikt worden door ons blad. En dat vragen we niet uit commerciële overwegingen in de eerste plaats. Neen, ge hebt

in het eerste nummer wel het woord „Ter inleiding” gelezen en daaruit weet ge dus, welk doel met dit nieuwe blad wordt beoogd.

Van vele zijden bereikten ons sympathiebetuigingen. Het stemt tot grote dankbaarheid dat de inhoud van het blad weerklank vindt bij onze mensen.

Het Bestuur, Redactie en Medewerkers gaan dan ook blijmoedig en rustig verder met hun arbeid. Zij hopen dat door dit werk alle meelevende leden van onze kerken op den duur worden bereikt, en we samen onze gaven en krachten mogen blijven aanwenden tot opbouw van Christus' gemeente.

Buitenlandse kerken

een honderdjarige

III

De historie van de eerste halve eeuw van de Christelijke Geref. Kerk in Noord Amerika, is voortreffelijk beschreven in het gedenkboek dat ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum dezer Kerk is verschenen te Grand Rapids, Michigan. Het is een keurig uitgegeven boek, in mooie, blauwe band met goudopdruk. Daarin wordt gehandeld door een aantal schrijvers over het tijdvak 1857—1907. Een interessant werk —, ook om de vele foto's die het boek „verluchten”. Men ziet er foto's in van bekende persoonlijkheden, wier namen ook in ons vaderland een bekende klank gekregen hebben. Zo bijvoorbeeld van prof. dr G. Vos, een jeugdportret; een prachtfoto van ds L. J. Hulst met zijn eerwaardige gestalte. Hij was praeses van de synode van 1884 en van die van 1890. Een van ds K. Kuiper en van prof. dr H. Beuker en een van prof. F. M. ten Hoor, die zijn eigen, scherp geformuleerde theologische meningen, bijvoorbeeld die inzake het kerkbegrip van dr A. Kuyper had, en die niet onder stoelen of banken stak. Een van prof. B. K. Kuiper en prof. W. Heyns, van wiens geschriften en denkbeelden inzake het verbond ook de laatste jaren, na de vrijmaking in ons land, onder ons meermalen is melding gemaakt. Een foto van de zo zeer bekend geworden dr H. Beets, jarenlang hoofdredacteur van The Banner. En zo voorts, te veel om hier op te sommen. Er gaat een heel stuk kerkhistorie uit Amerika leven als wij velen van deze, eens zo bekende figuren uit de kringen van onze broeders en zusters in de Ver. Staten zien.

Dit over de afbeeldingen. De geschreven inhoud van het boek is natuurlijk nog veel rijker.

Het boek opent met een gedegen stuk van dr H. Beets over „de Chr. Geref. Kerk in haar oorsprong en Worstel-Periode”. Aldus de titel. U ziet in 1907 werd er nog volop nederlands geschreven en gesproken, ook in de eredienst. Dat was 50 jaar na de aanvang en méér dan 50 jaar nadat de eerste nederlandse emigranten onder Van Raalte c.s. voet aan wal gezet hadden. Het **assimilatieproces** of de amerikanisering ging toen wel langzaam. Langzamer dan nu het geval is met onze huidige emigrantkerken in Canada en elders.

Het stuk van Beets is in 5 hoofdstukken verdeeld. In het eerste gaat het over de vraag wat ons volk naar Amerika bracht. Het tweede handelt over de „aansluiting aan de Geref. Kerk in Amerika”. Die „Geref. Kerk” is de Reformed Church, de oude Hollandse kerk, die van de dagen der West Indische Compagnie af in het oosten van de Staten was geweest.

Het derde hoofdstuk gaat over de geschiedenis van de **terugkeer** van 1857, waarover wij in ons eerste artikel hebben geschreven.

Het vierde over het „zelfstandig optreden der Chr. Geref. Kerk wettig, plichtmatig en gerechtvaardigd”. In dit stuk handelt Beets over vragen naar de legitimiteit der Chr. Geref. Kerk. Hij twijfelt niet aan haar rechtmatigheid. Hoor maar. „Maar, God zij geloofd! wij zijn er van overtuigd dat de smet van onechte geboorte **niet** rust op haar blazen”. De merkwaardige beeldspraak is van Beets zelf, voor wien het nederlands misschien al ietwat archaisch begon te worden. Hij schrijft verder: „De Christ. Geref. Kerk in Amerika heeft **een wettige oorsprong, de terugkeer van 1857** was zelfs **plichtmatig** voor God en de mensen, en haar zelfstandig optreden wordt nog steeds meer **door de historie gerechtvaardigd**”.

„Wettig was de oorsprong omdat ons Hollandsch volk in Michigan zich in 1849 slechts **voorwaardelijk** aan de Gereformeerde Kerk had aangesloten. Het **mocht** niet anders doen, onbekend als het was met de oud-Hollandse kerkengroep.”

Dan schrijft Beets nog een laatste hoofdstuk over de periode van worsteling 1857—

1880. Die eerste vijftig jaar is een moeilijke tijd geweest van worsteling op schier elk punt. De broeders konden het bijna nergens over eens worden dan over de belijdenis en over de ernstige begeerte om bij het Woord des Heren en de geref. belijdenis te blijven.

Wat hebben ze bijvoorbeeld niet „geworsteld” om te komen tot de naam, die deze kerk nu draagt! Het heeft jaren geduurd eer men het eens was over het „Christian Reformed” — christelijk gereformeerd.

Zien wij dit boek in, dan blijkt óók, dat er behalve de emigranten uit de veertiger jaren van de vorige eeuw, nog andere stroompjes zijn geweest die naar deze kerk hebben gevoerd. Er staat in het boek een hoofdstuk over „onze duitse gemeenten”, van de hand van ds W. Bode. Daaruit blijkt, dat in de periode van de worsteling om het bestaan, de Chr. Geref. Kerk belangrijk werd uitgebreid in haar ledental, gemeenten en leraars, door het toetreden van **duitsers**, meest uit Oost Friesland en Graafschap Bentheim. In het begin van de 19e eeuw waren de bewoners van deze streken tamelijk nauw verbonden aan Nederland door taal en godsdienst. Toen de Afscheiding in Nederland begon, breidde zij zich al spoedig over de grenzen uit. En in de tweede helft van de 19e eeuw zijn er af en toe duitse groepen gaan emigreren naar de Staten van Amerika, en deze hebben zich daar voor een deel bij de Chr. Geref. Kerk gevoegd. In 1907 waren er elf van die duitse gemeenten, met 357 gezinnen, bediend door 6 predikanten.

Voorts waren er ook **amerikaanse** gemeenten die de Chr. Ger. Kerk kwamen versterken. Rev. M. J. Bosma heeft een hoofdstuk geschreven over „onze amerikaanse kerken”. Hij bedoelt met amerikaanse kerken, in de eerste plaats kerken, waar amerikaans werd gesproken. Dat was toen, in 1907 nog een uitzondering. Er waren er toen „al zeven” van deze kerken! Drie in Grand Rapids, één in Holland, in Muskegon, in Chicago en één in Kalamazoo. Dat waren er zeven **in het westen**. Dit noemde men toen blijkbaar nog het „westen”. De Christ. Geref. Kerk was nog niet verder westwaarts gekomen!

In het oosten was het de classis Hackensack, die 13 kerken omvatte, waar amerikaans werd gesproken. Deze 13 kerken bestonden uit afstammelingen van de oorspronkelijke nederlandse bewoners uit de dagen van de West Indische Compagnie. Daar werd uitsluitend de engelse taal gebruikt. Dit oostelijk deel van de Chr. Geref. Kerk heeft zich pas in 1890 er bij gevoegd, en had een heel eigen historie.

Deze groep had zich n.l. in 1822 van de oude, oorspronkelijke Holl. Kerk (Reformed

Church) afgescheiden. Dus nog vóór de Afscheiding in Nederland en vóór dat de emigranten in 1847 Amerika bereikten. Deze kerken hadden zich genoemd, in tegenstelling tot de oude Hollandse kerk — ware gereformeerde kerk — True Reformed Church, zulks tegenover Reformed Church. Deze afscheiding had plaats gevonden in het oude kerkgebouw van de gemeente te Schraalenburg, New Jersey. Het gedenkboek bevat een foto van dit oude gebouw dat dateerde van 1799. Een kerkgebouw in typisch nederlandse dorpskerk-stijl. De leidende geest van deze beweging was de predikant van de kerken te Schraalenburg en Hackensack, dr S. Froeligh. De redenen waren gelegen in ongenoegen over de verslapping in de leer en de praktijk van de oude Hollandse Kerk.

Ds Bosma, die het hoofdstuk heeft geschreven over de amerikaanse kerken, eindigt het met de volgende wens, die wij vertaald doorgeven.

„God heeft de nederlanders gegeven aan Amerika, het nederlandse volk, het nederlandse bloed, het nederlandse conservatisme, de nederlandse liefde tot het beginsel, de room van de nederlandse theologie en van het nederlandse godsdienstige leven. Waar voor? Opatd de nederlanders zouden mogen zijn de zuurdeesem en het zout van een groter volk. Onze taal moge verloren gaan en vele uiterlijke kostbaarheden mogen uitgewist worden, als onze harten maar blijven onder de diepe overtuiging van de waarheid van ons gereformeerd geloof, dan zullen onze karakters niet verloren gaan maar zich voortzetten in de kinderen onzer kinderen. God gaf Amerika niet aan ons voor de toename van onze eer en rijkdom; Hij gaf ons eerder aan Amerika om er een zegen te zijn. Om een zegen te zijn aldaar — moeten wij amerikanizeren, en — moeten wij gereformeerd blijven.”

Zo heeft de Christelijke Geref. Kerk dus versterking gekregen van „buitenaf”, zouden wij het willen noemen. De groei was in de eerste twintig jaren zeer gering. In 1880 waren er nog maar 39 gemeenten, „meest allen zeer zwak”, met 19 predikanten, in totaal bestaande uit 2014 gezinnen.

Na 1880 is de groei begonnen. Zoals gezegd, in 1890 kwam de classis Hackensack met 13 amerikaanse kerken er bij enz.

In 1907, bij het vijftigjarig jubileum, waren er 170 kerken, meer dan 66 duizend zielen en 115 predikanten. Toen had men een eigen theologische hogeschool en een middelbare school voor algemeen vormend en voorbereidend hoger onderwijs: Calvin College. Een belangrijke uitgroei en stijging van de getallen. Natuurlijk was dit getal, vergeleken bij het grote amerikaanse volk, vergelijkenderwijs nog zeer klein. Maar de kracht van de kerk zit niet in de getallen. Ofschoon klein in aantal, zou de Christelijke Geref. Kerk een zout en een „zuurdeeg” hebben kunnen zijn in het grote amerikaanse leven.

A.

J. MEESTER.

Economische aspecten

IV

In ons vorig artikel noemden wij de doelstellingen, zoals deze aangegeven werden in de Preambule, die voorafgaat aan de zes delen van het Verdrag tot Oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (Traité instituant la Communauté économique européenne). In het eerste deel, dat op deze Preambule volgt worden dan vervolgens de beginselen (les principes) van het verdrag behandeld. Daarbij wordt gedetailleerd bepaald door welke middelen men tot dit beoogde doel van die Europese Economische Gemeenschap denkt te geraken. Artikel 2 van dit eerste deel stipuleert, dat de Gemeenschap ten doel heeft om door instelling van een gemeenschappelijke markt en door het steeds meer tot elkander brengen van de economische politiek van de deelnemende landen, een harmonische ontwikkeling van de economische activiteiten binnen het geheel van de gemeenschap, een voortdurende en

evenwichtige expansie, een groeiende stabiliteit, een versnelde verheffing van het levensniveau en nauwere relaties tussen de landen, die het verdrag verenigt, te bevorderen. In artikel 2 treffen wij de vermelding van de middelen aan, waarmee, alsook het tempo waarin, men dit doel van de Europese Economische Gemeenschap hoopt te kunnen bereiken. Wij laten thans de opsomming van een en ander volgen:

a. het opheffen van de douanerechten en van de kwantitatieve restricties bij in- en uitvoer, alsmede alle andere maatregelen van gelijk effect.

b. de instelling van een gemeenschappelijk douanetarief tegenover derde landen en van een gemeenschappelijke handelspolitiek tegenover deze derde landen.

c. de afschaffing tussen de deelnemende landen onderling van de belemmeringen wat betreft het vrije verkeer van personen, diensten en kapitalen.

d. de instelling van een gemeenschappe-

Om het gestelde doel te kunnen bereiken, is het echter noodzakelijk, dat ons blad in grotere oplage gedrukt en verspreid wordt. Dat kan, als iedere abonné in eigen kring bekendheid geeft aan „Opbouw”, en ook ieder van ons probeert nieuwe abonné's te winnen. Want hoe meer vaste lezers wij hebben, die hun „eigen” nummer ontvangen, hoe intensiever er gewerkt kan worden en hoe meer kans er is, dat wij met meer pagina's kunnen uitkomen, hetgeen wij ten slotte beogen.

Helpt allen daaraan mee, door uw gebed en door uw liefde, die mede tot uitdrukking kan komen in een groeiend abonnementental.

Exemplaren van ons blad ter verspreiding en inlichtingen te verkrijgen bij de Secretaris, H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht.

JAC. G. VAN OORD,
Voorzitter G.P.V. „Opbouw”.

Utrecht, 20 mei 1957.

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Drs. G. Puchinger, Utrecht
Drs. H. R. Rookmaaker, Amsterdam-Z.
Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam

een langzaam afnemen der frequenties, totdat een lange ijle piek overblijft.

Wij hebben het op die ijle pieken niet begrepen. Ze vertegenwoordigen een of enkele overbekende psalmen, die abnormaal vaak gezongen worden ten koste van de andere, die ook goed zijn. Veel liever zien wij een egale, steil oplopende lijn, welke duidt op een royaal en algemeen gebruik der psalmen.

Wanneer we eindelijk op figuur II de **buitenste** curve nader bezien, dan merken we plotseling een enorme vooruitgang. Deze vooruitgang springt te meer in het oog, omdat de curve van Nunspeet is weggelaten, welke de open ruimte zou hebben gevuld. Indien men de Nunspeetse lijn zou invullen, zou deze tot de lijn van „20 x gezongen” de ruimte juist halveren. Bij „25 x gezongen” zou de lijn tegen de buitenste curve aankomen, en deze blijven raken tot de lijn „40 x gezongen”. Daarna buigt de curve van Nunspeet verder naar binnen.

Becijferde Psalmreformatie

II

In ons vorig artikel vertelden wij iets van onze werkwijze, om de tellingen der gezongen psalmen in:

9 Gelderse kerken over 1934 (Org. & Ered.)

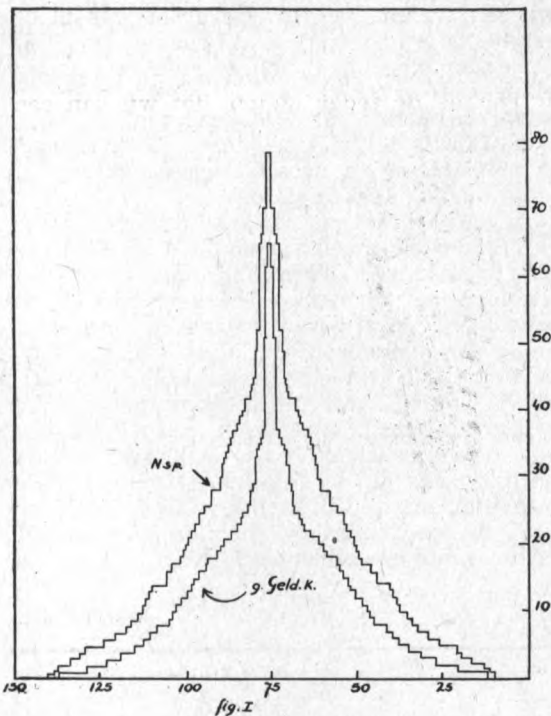
14 kerken over 1948/50 (Ger. Weekbl.)

Ger. Kerk Nunspeet over 1950/1

Ger. Kerk Breda over 1948/50

onder één noemer te brengen, en daaruit enige voorlopige conclusies te trekken.

Thans hebben wij de resultaten van ons cijferwerk vastgelegd in enkele curven.

Figuur I

Figuur I stelt niet de Eiffeltoren te Parijs voor, doch enige statistische lijnen, waarop af te lezen en te vergelijken valt: het gebruik van ons psalter, zowel in de „9 Gelderse kerken” als in de G. K. te Nunspeet. Hieruit volgen dus **directe conclusies** voor de psalmzang in vrijgemaakte kerken tegen de achtergrond van de dertiger jaren. Bij de cijfers van Nunspeet zijn immers 42 vrijgemaakte predikanten betrokken, waardoor deze cijfers onze kerken voor 20% vertegenwoordigen.

Bezien we nu de tekening nauwkeurig.

Op de basislijn is plaats voor 150 psalmen. De 9 Gelderse kerken hebben hiervan 19 stuks niet gebruikt, Nunspeet 23 psalmen.

De basis van Nunspeet is dus iets smaller uitgevallen. Maar reeds na eenmaal gebruik vallen er bij de 9 Geld. kerken 23 stuks af; bij Nunspeet slechts 2. Hierdoor kruisen de curven elkander ¹⁾ en sedertdien vertoont de Nunspeetse curve een steiler richting dan die van de dertiger jaren.

¹⁾ helaas in fig. I niet meer te zien.

In de hoogte is de frequentie aangegeven, waarin bepaalde gedeelten van het psalter zijn gezongen. De spits reikt tot 77 x (bij Nunspeet).

De lezer heeft echter reeds begrepen, dat niet de hoogte van de spits belangrijk is. Want het is niet belangrijk, dat enige psalmen zeer vaak zijn gezongen. Belangrijker is het, dat **zoveel mogelijk** psalmen regelmatig aan de beurt komen. En dat moet blijken uit een steil oplopen der lijnen. De ideale figuur zou zijn: een rechthoek op de breedste basis. Iedere sprong naar binnen houdt immers in, dat na gebruik weer een aantal psalmen is prijsgegeven.

En dan mag met dankbaarheid geconstateerd worden, dat een groot deel der psalmen momenteel belangrijk meer gebruikt wordt dan voor de vrijmaking.

De binnenste toren (die van de 9 Gelderse Kerken) wordt regelmatig smaller. Op de hoogte van 25 x zingen blijft de breedte even constant, maar dan vernauwen de curven zich weer, tot op een of enkele psalmen, die het naar verhouding zeer lang uithielden.

De buitenste toren, de Kerk van Nunspeet, heeft weliswaar ook een of enkele psalmen, die tot op grote hoogte reiken, maar de overige psalmen houden het veel langer uit. Om een voorbeeld te geven: op de lijn van 30 x gezongen vinden we bij Nunspeet nog 28 psalmen, tegen 10 bij de 9 Geld. K.; op de lijn van 35 x gezongen zijn deze cijfers resp. 24 en 5.

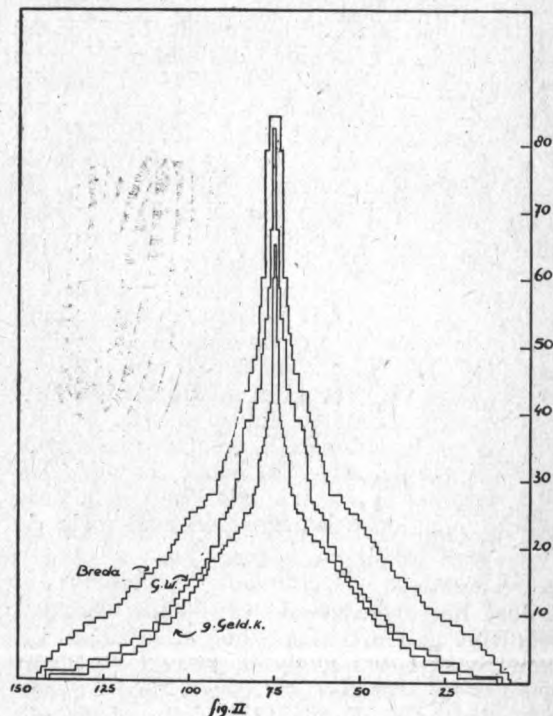
Tenslotte vestigen wij er nog uw aandacht op, dat de tegenstelling in feite groter is dan uit de curven blijkt. Niet alleen is de lijn van de 9 Gelderse Kerken geflatteerd uitgevallen, vergeleken bij andere statistieken uit de dertiger jaren, maar bovendien zijn in de Nunspeetse statistiek diverse bekende psalmen min of meer toevallig uitgevallen.

Bezien we nu figuur II.

Thans zijn drie curven aangebracht. Allereerst (van binnen uit gezien) de reeds bekende curve van de „9 Gelderse Kerken” uit 1934. Vervolgens de curve van het „Geref. Weekblad” over 1948/50. De buitenste curve is van de (vrijgem.) Kerk van Breda.

De eerste 2 geven al rijk vergelijkingsmateriaal.

Als gezegd: de middelste is genomen over plm. 14 kerken in 2 jaar tijd, en vermoedelijk hoofdzakelijk in de niet-vrijgemaakte kerken. Vergeleken met 16 jaar terug is er kennelijk enige vooruitgang te zien. De basis en het verloop van de eerste trapjes zijn vrijwel gelijk aan 1934, met dien verstande dat dezelfde psalmen nu 5—10 maal vaker zijn gezongen. Dat gaat door tot ongeveer aan de 20 x gezongen psalmen toe. Dan komt de vooruitgang: tot de groep van plm. 40 x gezongen psalmen toe wordt er een veel groter beroep op deze (reeds bekende) psalmen gedaan. Deze groep wordt wel 12 à 15 x vaker gezongen dan voorheen. Daarna weer

Figuur II

Ten opzichte van Nunspeet (en Nunspeet nu genomen als vrijwel gemiddelde onzer vrijgemaakte kerken) geeft Breda dus een breder basis, een royaler gebruik der zeer bekende psalmen en een opvallend royaal gebruik der onbekende psalmen. (Let wel: de hoeveelheid onbekende psalmen spreekt niet uit de top, maar uit de breedte van de toren).

Vergelijken we „Breda” echter met het „Geref. Weekblad”, dan komt de grote vooruitgang pas goed aan het licht. Ook Breda heeft een hoge spits van zeer geliefde psalmen, hoger zelfs dan één andere kerk. Maar daarin schuilt de kracht van de psalmzang niet. Die schuilt in de steil opgaande „pijlers”.

Er is een deel der psalmen (12) nooit gezongen in Breda, gedurende 1948/50; daaronder zelfs bekende psalmen als: 1, 76, 88, 137. Maar het afstoten, na resp. eenmaal, tweemaal, driemaal zingen, gaat véél langzamer. Er blijven maar **weinig** psalmen over, die „haast nooit” zijn gezongen.

En hierin schuilt de kracht van de psalmreformatie. Het meerdere zingen moet niet worden: een meer zingen der **bekende** psalmen, maar een zingen van óók de tot-dusver-niet-zo-bekende-psalmen. Dát is graven in en woekeren met de Schrift.

Er is dus ontegenzeggelijk vooruitgang merkbaar, in het gebruik der psalmen, na de Vrijmaking. Maar we zijn er nog lang niet. Nog steeds wordt een veel te groot deel van ons psalmboek verwaarloosd. En Breda kan ons (voorlopig nog tot onze beschaming) tonen, dat wij — ondanks bescheiden middelen — veel meer zegen uit de psalmbundel kunnen halen dan we nu doen. Mits het geloof en de liefde aanwezig zijn.

D. W. L. MILO.

lijke politiek op het gebied van de landbouw.

e. het invoeren van een gemeenschappelijke politiek op het gebied van het vervoer.

f. de instelling van een régime, hetwelk verzekert, dat de concurrentie zich niet in verkeerde richting ontwikkelt (n'est pas faussée heeft de Franse tekst. G.)

g. de toepassing van procedures, die veroorloven om de economische politiek van de deelnemende landen te coördineren en om maatregelen te nemen tegen de onevenwichtigheden in hun betalingsbalansen.

h. het met elkaar in overeenstemming brengen van de nationale wetgevingen in de mate als nodig is om de gemeenschappelijke markt te laten functioneren.

i. het scheppen van een Europees Sociaal Fonds, met het oog op de verbetering van de werkgelegenheid en om bij te dragen tot de verheffing van het levenspeil in deze landen.

j. de instelling van een Europese Investeringsbank, met het doel om de economische expansie van de Gemeenschap te vergemakkelijken door het scheppen van nieuwe bronnen.

k. de associatie van de overzeese landen en gebieden, met het oog op de vergroting van het ruilverkeer en om gemeenschappelijk de poging voort te zetten tot economische en sociale verheffing van die landen en gebieden.

Artikel vier bepaalt vervolgens, dat de verwerkelijking van de aan de Gemeenschap toevertrouwde taken verankerd wordt door

een Vergadering (Assemblée)

een Raad (Conseil)

een Commissie (Commission)

een Hof van Justitie (Cour de Justice)

Elk van deze instellingen zal handelen binnen de grenzen van de taken, die haar bij dit verdrag zijn toegewezen.

De Raad, waaronder de Raad van Ministers is te verstaan en de Commissie, de Europese Commissie, worden bijgestaan door een Economisch en Sociaal Comité, dat adviserende bevoegdheid heeft.

Artikel 5 bepaalt, dat de deelnemende landen alle algemene maatregelen zullen treffen om de uitvoering van de verplichtingen, die voortvloeien uit het Verdrag of resulteren uit daden van de Instellingen van de Gemeenschap te vergemakkelijken en om zich te onthouden van alle maatregelen, die de realisatie van het verdrag in gevaar zouden kunnen brengen. Artikel 6 bepaalt, dat de deelnemende landen in nauwe samenwerking met de instellingen van de Gemeenschap hun economische politiek zullen coördineren in die mate als nodig is om de doelstellingen van het Verdrag te bereiken. Voorts wordt bepaald, dat de Instellingen van de Gemeenschap ervoor zullen waken, dat de interne en externe financiële stabiliteit van de deelnemende landen niet in gevaar wordt gebracht. Artikel 7 bepaalt, dat het verboden zal zijn uit hoofde van nationaliteit te discrimineren binnen het gebied van dit Verdrag. De Raad van Ministers kan op voordracht van de Europese Commissie en na raadpleging van de Vergadering met gekwalificeerde meerderheid elke regeling treffen met het oog op het verbieden van deze discriminaties.

In Artikel 8 wordt aangegeven, dat de Gemeenschappelijke Markt geleidelijk aan in de loop van een overgangperiode van 12 jaren zal worden gevestigd. Deze overgangperiode is onderverdeeld in drie etappes van 4 jaar, die verlengd kunnen worden op de navolgende wijze. Aan het eind van het vierde jaar van de eerste periode stelt de Raad van Ministers vast of de voornaamste doeleinden, gesteld voor deze eerste periode, zijn gerealiseerd. Wanneer er geen eenstemmigheid is te dien aanzien wordt de eerste periode met een jaar verlengd.

Aan het eind van het vijfde jaar komt dan weer de Raad van Ministers bijeen om deze zaak te beoordelen. Ontbreekt ook dan weer eenstemmigheid dan wordt die eerste periode nogmaals met een jaar verlengd.

Aan het eind van het zesde jaar is geen volledige eenstemmigheid meer vereist, doch beslist de Raad van Ministers met gekwalificeerde meerderheid. Binnen een maand na deze beslissing kan ieder land, dat in de minderheid gebleven is, bij deze stemming of ook wanneer de gekwalificeerde meerderheid niet bereikt is, verlangen, dat de Raad van Ministers een Arbitrage commissie instelt, waarvan de beslissing de deelnemende landen

en de instellingen van de Gemeenschap bindt. Deze Arbitrage commissie bestaat uit 3 leden, die bij eenparigheid aangewezen moeten worden door de Raad van Ministers op voordracht van de Europese Commissie.

Wanneer deze aanwijzing niet tot stand komt, dan volgt binnen een maand de aanwijzing van de leden van deze Arbitrage commissie door het Hof van Justitie. Deze Arbitrage commissie doet binnen 6 maanden uitspraak.

De tweede en derde etappe voor de realisatie van het verdrag kunnen niet worden verkort of verlengd dan bij een eenparige beslissing van de Raad van Ministers op voorstel van de Europese Commissie. De vorengenoemde mogelijkheid tot verlenging van het verdrag reikt evenwel niet verder, dan dat zij de overgangperiode maximaal verlengt van 12 op 15 jaar.

In het tweede deel van het Verdrag worden de grondslagen van de Gemeenschap aangegeven (les fondements de la Communauté). Men ziet het geheel ontvangt een grondige behandeling: na de grondbeginselen, de grondslagen of fundamenteen, waarop het gebouw komt te rusten.

Dit hoofdstuk is onderverdeeld in een drietal titels, met als opschrift: 1. Het vrije goederenverkeer; 2. De landbouw; 3. Het vrije verkeer van personen, diensten en van kapitalen.

Onder de titel van het Vrije Goederenverkeer wordt dan bepaald, dat de Gemeenschap is gevestigd op een douane unie, die zich uitstrekt tot het geheel van het goederenruilverkeer, en die bevat het verbod onder de landen van het Verdrag van rechten bij in- en uitvoer en van alle daarmee overeenkomende heffingen, alsook de instelling van een gemeenschappelijk douane-tarief voor deze deelnemende landen bij hun relaties met derde landen. Dit heeft dan betrekking op goederen afkomstig uit de landen der deelnemers en uit derde landen, wanneer deze goederen in het vrije verkeer zijn. Onder goederen in het vrije verkeer worden dan verstaan die goederen, waarvan de invoerrechten bij invoer in een der deelnemende landen zijn geheven en waarvoor geen gehele of gedeeltelijke restitutie van deze invoerrechten heeft plaatsgevonden. Is dus op zulke goederen in het vrije verkeer eenmaal invoerrecht betaald bij invoer in een der partnerlanden, dan kunnen zulke goederen vervolgens vrij van land tot land gaan binnen de Gemeenschap zonder dat weer invoerrecht geheven behoeft te worden. Deze douane unie moet in 12, uiterlijk 15 jaar tot stand komen. De deelnemende landen zullen zich onthouden van het instellen van nieuwe invoerrechten en bij de export van heffingen, die een gelijk effect hebben, als ook van het verhogen van rechten, die zij toepassen in hun gemeenschappelijke handelsbetrekkingen.

Daarentegen worden de invoerrechten voor goederen afkomstig uit de deelnemende landen voor de deelnemers geleidelijk aan opgeheven. Men noemt dit de binnenrechten. Deze verdwijnen dus geleidelijk, totdat er tussen de deelnemende landen onderling geen rechten meer zullen bestaan.

Die verlaging gaat als volgt in zijn werk: in de eerste etappe van 4 jaar komt er na het eerste jaar een verlaging van de invoerrechten tot stand van 10% van het tarief dat er was op 1 Januari 1957. Dit gaat per tariefpost.

Vervolgens wordt in twee periodes, elk van 1½ jaar, over het gehele tarief berekend, dus niet per tariefpost, een verlaging toegepast telkens van 10%, waarbij dan nader bepaald is, dat deze globale verlaging over het geheel per tariefpost minstens 5% moet uitmaken, dat rechten, die meer dan 30% bedragen, met minstens 10% moeten worden verlaagd. Ieder deelnemend land zal zijn best doen ervoor te zorgen, dat aan het eind van de eerste etappe het op iedere tariefpost geheven recht met tenminste 25% is verlaagd.

In de tweede etappe moet dan ook weer via drie tariefverlagingen uiteindelijk worden bewerkstelligd, dat aan het einde van deze etappe het per tariefpost geheven recht met tenminste 50% is verlaagd.

In de derde periode wordt dan de rest van het nog bestaande binnentarieef voor invoerrechten afgeschaft. Het tempo, waarin dit moet gebeuren, wordt bepaald door de Raad van Ministers met gekwalificeerde meerderheid op voorstel van de Europese Commissie. Behalve afschaffing kan men ook nog per deelnemend land zijn invoerrechten wat de partnerlanden betreft opschorten, terwijl men zich bovendien verplicht, wanneer de economische toestand het toelaat, de totale afschaffing van de invoerrechten in versneld tempo te doen geschieden. Dit kan per sector van het bedrijfsleven worden gezien. De Europese Commissie kan dit nog stimuleren door het doen van aanbevelingen. Tenslotte bepaalt artikel 16, dat uitvoerrechten, in de deelnemende landen, daar waar zij worden geheven, uiterlijk aan het eind van de eerste etappe van 4 jaren moeten zijn opgeheven. Hetzelfde geldt voor andere heffingen bij uitvoer van hetzelfde karakter.

Wat het zogenaamde binnentarieef betreft is dus het beeld wel duidelijk. Zeer geleidelijk aan en met zekere voorzorgen omgeven, is het de opzet om binnen 12, uiterlijk binnen 15 jaar ertoe te geraken, dat de landen, die deelnemen aan de Europese Economische Gemeenschap, de eerder genoemde zes landen, tegenover elkander geen invoerrechten meer heffen en dus een volkomen vrijhandelsgebied zonder heffing van invoerrechten hebben gecreëerd.

Nederland is steeds als zeevarende mogendheid, ingesteld op het internationale vervoer en op de internationale handel geporteerd geweest voor een internationaal handelsverkeer, dat zo min mogelijk aan banden zou zijn gelegd. Wanneer het verdrag dan ook niet meer bevatte, dan het scheppen van een beperkte vrijhandelszone, die dus voor ons zou betekenen een uitbreiding van hetgeen wij binnen de kring van de Benelux reeds enige jaren kennen, dan komt het ons voor, dat de bedenkingen ertegen niet zeer grote vormen zouden aannemen.

Behalve het binnentarieef is er evenwel ook het buitentarieef en dat bergt wel grote bezwaren en gevaren in zich. Onder dat buitentarieef hebben we dus te verstaan de invoerrechten, die de landen van de Europese Economische Gemeenschap gemeenschappelijk zullen heffen op grondstoffen, halfabrikaten en fabrikaten, die zij invoeren uit landen buiten de Europese Gemeenschap. In een volgend artikel hopen wij dit z.g. buitentarieef nader onder de loupe te nemen, op grond van hetgeen het voor ons liggend Verdrag daarover bepaalt.

P. GROEN.

Populair-wetenschappelijke schetsen

INLEIDENDE CRITIEK

OP DE THEOLOGIE VAN KARL BARTH *)

I.

De daad van Luther, die uit het klooster trad en trouwde, heeft grote betekenis voor de Westerse wereld gehad.¹⁾ Voor de studie van bijna elke priester moet een nieuwe aanloop genomen worden, schrijft de Rooms-katholieke hoogleraar Gerard Brom, maar de dominees-gezinnen vormen met hun intellectuele liefde en sociale eenvoud ontelbare vorsers.²⁾ Er zijn heel wat namen van bekende predikantenzonen te noemen.³⁾ Enerzijds mannen als Kuyper en Bavinck, die reformatorisch hebben gewerkt, anderzijds ook Nietzsche en Vincent van Gogh, twee belangrijke figuren die in de vorige eeuw reeds

vorm hebben gegeven aan de revolutiegeest van deze eeuw.

*) Lezing gehouden voor de afdeling Eindhoven van „Jeugd en Evangelie“.

¹⁾ Zie de „Pers-schouw“ over „Pastoralia“ door K. S. verzorgd in De Reformatie V — 38 van 19 Juni 1925, p. 302, bij herdenking van de dag waarop vierhonderd jaar eerder Maarten Luther in het huwelijk trad met Catharina van Bora.

²⁾ Herleving van de Wetenschap in Katholiek Nederland, Gedenkboek door Gerard Brom, 's Gravenhage 1930, p. 121.

³⁾ De „Pers-schouw“ over „Domineeskinderen“ door K. S. verzorgd, in De Reformatie IV — 34 van 23 Mei 1924, p. 267, noemt Nietzsche, Kuyper, Tennyson, Lessing, Björnson, Jacques Perk, Vincent van Gogh en „vele, vele anderen“.

Karl Barth stamt uit een predikantengeslacht. Zijn vader was sedert 1891 hoogleraar in het Nieuwe Testament te Bern. Zelf studeerde Barth te Bern, Berlijn, Tubingen en Marburg. Na zijn studie is hij korte tijd journalist geweest, waarna hij predikant werd in het dorpje Safenwil van 1911 tot 1921.

Op zichzelf zegt dit weinig. Bekende predikanten als Pierson en Huet werden ongelovig, anderen werden Rooms-katholiek, onder wie als ster van eerste grootte John Henry Newman. In Nederland kan men onder meer noemen de hervormde Dr W. H. van de Pol en sedert kort de gereformeerde Dr H. B. Visser. Het predikantschap waarborgt niet tegen overgang naar Rome of „de wereld”.

Prof. Dr G. C. van Niftrik heeft Karl Barth een beroerder Israëls genoemd. Hij verwees daarbij naar Ahab, die de grote profeet Elia zo aansprak.⁴⁾ Van gereformeerde zijde werd deze typering echter gepareerd met het antwoord van Elia aan Ahab: „Ik heb Israël niet beroerd, maar gij”⁵⁾. Met andere woorden, Barth is volgens deze typering geen tweede Elia maar een tweede Ahab.

Inderdaad, we hebben er bij de theoloog en domineeszoon Karl Barth niet vanzelfsprekend vanuit te gaan dat hij de goede gids van deze tijd is of één van vele goede gidsen. Ook ten aanzien van Karl Barth hebben we de waarheidsvraag onder ogen te zien, die uiteindelijk scherpe dilemma's stelt.⁶⁾ Wat is Karl Barth: profeet of ketter, leider of verleider, reformator of revolutionair?

De waarheidsvraag, die tenslotte tot harde oordelen leidt, mag men echter nimmer lichtvaardig beantwoorden. Aan het verlangen van Karl Barth, dat men eerst geheel zijn dogmatiek gelezen moet hebben alvorens men hem definitief mag beoordelen,⁷⁾ behoeven we niet te voldoen. We eisen naast een

⁴⁾ Dr G. C. van Niftrik, Een beroerder Israëls, enkele hoofdgedachten in de theologie van Karl Barth, Nijkerk 1948, draagt het motto: „Ahab zeide tot Elia, den profeet: Zijt gij die beroerder Israëls? 1 Kon. 18: 17”.

⁵⁾ Onder de titel „Een woord van dank aan Prof. Dr G. C. van Niftrik” schrijft D. E. C. in De Reformatie XXIV — 3 van 16 Oct. 1948, p. 23: „De ware beroerder Israëls was Elia niet, maar de goddeloze Ahab. Als dan Karl Barth de Kerk echt beroerd heeft, dan is niet Elia, maar een ander zijn geestelijke peetvader”.

⁶⁾ Barth zelf wenst dat bij geloofsverschillen de waarheidsvraag gesteld wordt, en dat men niet gaat werken met de inquisitie, anathema's gaat formuleren of elkaar in de praktijk van het leven gaat beconcurreren. Zie Dr A. J. Bronkhorst, Karl Barth, een levensbeeld, 's Gravenhage 1953, p. 50 en 51.

⁷⁾ Dr G. C. Berkouwer, De Triomf der Genade in de theologie van Karl Barth, Kampen 1954, p. 8 noot 7.

dergelijke, wetenschappelijk gefundeerde critiek, het goede recht van confessionele geloofscritiek op: Indien Barth met Gods Woord in tegenspraak komt of zich daaraan niet onderwerpt, hebben wij zonder meer een duidelijk „Nee” uit te spreken. Maar we zijn daarbij gewaarschuwd: oordeelt niet, opdat ge niet geoordeeld wordt; en met de maat waarmee gezelf oordeelt zult ge geoordeeld worden! Indien we Karl Barth niet kennen en niet met het Barthianisme of Barthianen worden geconfronteerd, moeten we geen oordeel geven. Komen we echter wel met Barth in aanraking, dan hebben we ons oordeel voorzichtig, zuiver en eerlijk te formuleren, nadat we kennis van zaken hebben genomen.

Voorop staat dat we het beste doen met het gaan lezen van Karl Barth zelf. Ter inleiding van onze critiek is daarvoor het meest geschikt het boekje: **Dogmatik im Grundrisz**. Dit is een bundel colleges over de Apostolische Geloofsbelijdenis, na de oorlog te Bonn gehouden. Voor de studenten van het geteisterde Duitsland is de stof eenvoudig behandeld.⁸⁾ Het zijn de eerste colleges die Barth niet heeft voorgelezen, maar uit het hoofd voorgedragen.⁹⁾ Wie niet direct tot wetenschappelijke, maar wel tot confessionele critiek is geroepen, kan met dit boekje het beste beginnen. Barth geeft zich hierin op de meest directe wijze, terwijl hij toch ook de stenografisch opgenomen tekst nauwkeurig heeft gecorrigeerd.¹⁰⁾

J. STELLINGWERFF.

⁸⁾ Dogmatik im Grundrisz, Vorlesungen gehalten im Sommersemester 1946 an der Universität Bonn, Zürich 1947, Vorwort p. 5: „Diese Vorlesungen wurden in den Halbruinen des einst so stattlichen Kurfürstenschlosses in Bonn, in dem sich später die Universität niedergelassen hatte, gehalten: morgens um sieben Uhr”. p. 6: „Die Rückkehr in die Urzustände, in denen ich Deutschland antraf, machte es mir unwiderstehlich nötig, zu „reden” statt zu „lesen””.

⁹⁾ Dogmatik im Grundrisz, p. 5: „Es kommt dazu, dasz ich bei diesem Anlass zum ersten Mal in meinem Leben ohne wortwörtlich festgelegte schriftliche Unterlagen vorgetragen, mich vielmehr über die... Leitsätze in ziemlicher Freiheit ergangen habe”.

¹⁰⁾ Dogmatik im Grundrisz, p. 6: „So ist es zu dem gekommen, was hier in einer leicht geglätteten und verbesserten stenographischen Nachschrift vorliegt. Man wird die Präzision, um die ich mich sonst ehrlich bemühe, und natürlich auch hier bemüht habe, in diesen Darlegungen da und dort vermissen”.

Zoals Prof. Berkouwer in zijn wetenschappelijke analyse behalve naar de Kirchliche Dogmatik ook vaak naar de Dogmatik im Grundrisz verwijst, zo zal men bij confessionele critiek goed doen bij minder uitvoerige of onduidelijke passages in de Dogmatik im Grundrisz te grijpen naar de Kirchliche Dogmatik.

Einde van een Kuyperiaanse wereld

H. M. van Randwijk: „Een Zoon begraaft zijn Vader”
Uitg. G. F. Callenbach N.V. te Nijkerk, 1928.

IX. Van Randwijk en de Kuyperiaanse-Schilderianse Wereld

Op boeken als die Van Randwijk schreef moesten wij Calvinisten eigenlijk zuinig zijn en er het nut uit trekken dat er in zit. Moesten... maar we doen het niet!

Hoewel niemand minder dan de schrijver en criticus Menno ter Braak op 15 Januari 1939, in Het Vaderland deze roman besprekend, Van Randwijk als „tout simplement een Nederlandsch schrijver”, die tot de besten gerekend moet worden” betitelde, viel in het algemeen de typisch gereformeerde pers op dit boek aan, of zweeg het dood. De Barthiaanse recensenten daarentegen verkneukelden zich in het feit dat de machtige Kuyperiaanse wereld op deze wijze door één harer jongeren openlijk de waarheid was gezegd. Als ik die boekbesprekingen en beschouwingen overzie, dan geloof ik dat ten slotte Mevrouw L. A. Lever—Brouwer in haar destijdsige rubriek „Vrouwenkout” in De Standaard van 27 December 1938 nog één van de meest wijze, minst geprikkelde reacties gaf op het boek van Van Randwijk. In het algemeen echter is, goede uitzonderingen natuurlijk daargelaten, de ontvangst van

het boek niet alleen onwelwillend maar ook onkundig geweest.

En toch móesten we zuinig zijn met zulke boeken, geheel in het midden gelaten of wij zulke romans begéren. Er zijn echter romans en artikelen die wij anders wensen of zelfs niet begéren, maar waarmee wij toch wijs hebben om te gaan, wanneer zij eenmaal verschijnen! Romans als deze vertonen toch het bijzondere kenmerk dat zij ons eigen milieu en onze problemen grondig aan de orde stellen. En hoeveel jongeren van Calvinistische geboorte die romans schrijven zijn daartoe in staat?

Romans als deze vinden maar matige belangstelling buiten de gereformeerde wereld, waar men onze problemen niet uit eigen ervaring kent, tenzij door indirecte contacten of een grote algemene ontwikkeling. Daarom valt het des te meer te waarderen wanneer Calvinistische schrijvers toch over de kleine gereformeerde wereld schrijven willen. Waarom dit niet gewaardeerd? Maar het is voor onze schrijvers geen aanmoediging om, wanneer zij de moeite doen de gereformeerde wereld aan de orde te stellen zoals zij die ervaren, binnen eigen kring enkel verschrikte en grimmige gezichten te ontmoeten als loon voor hun openhartigheid.

De gereformeerde wereld tegen het eind van de dertiger jaren heeft deze roman naar

mijn indruk *niet* goed ontvangen, en is omtrent deze roman in haar tijdschriften ook niet goed voorgelicht. Het is met de boekbesprekingen uit die jaren zoals het zo vaak gaat met beoordelingen: ze zeggen uiteindelijk meer over de schrijver en zijn mentaliteit dan over de beschrevene en zijn boek. Dat is op zich zelf niet te laken, er is zelfs in de meeste gevallen niet aan te ontkomen, tenzij uit de recensie een ernstige persoonlijke kortsluiting blijkt jegens de schrijver die hij recenseert, en dat is in dit geval herhaaldelijk zo geweest.

Zulk een kortsluiting jegens een romanschrijver binnen gereformeerde kring is zeer te betreuren. Allereerst reeds omdat het zeer waardevol is wanneer een romancier zijn oordeel over de gereformeerde wereld eens geeft in de vorm van een roman. In het algemeen is ons publiek gewend in de kerkelijke pers van theologen voorlichting te ontvangen, in de dagbladers van staatkundige voormannen. Op zich zelf is dat nuttig en nodig, maar zij mogen niet *alleen* hun oordeel geven. Zij kunnen dat ook niet alleen, omdat zij slechts ten dele kundig zijn. Er zijn aspecten van het gereformeerde leven waarin zij zelf dienen voorgelicht te worden, onder andere aangaande de vraag hoe een ander hun kerkelijke en politieke leiding ervaart. Dit raakt nu eenmaal de ingewikkelde en samengestelde gestructureerdheid der totale werkelijkheid waarin wij leven, het raakt ook het concrete geloof aan de *gemeenschap* der heiligen en onze concrete afwijzing van iedere vorm van hiërarchie, wijl geen enkele heilige of groep van heiligen de wijsheid in pacht heeft, ook niet de theologische of politieke vakheiligen der *gemeenschap*.

Van Randwijk's roman had *aanleiding* kunnen zijn tot een nadere bezinning binnen de gereformeerde kring op allerlei vragen die er heimelijk reeds lang leefden. Daartoe heeft deze roman niet geleid. Voor een deel is dit te danken aan fouten die Van Randwijk als schrijver gemaakt heeft. Terecht schreef De Standaard op 22 October 1938: „Zijn kritisch vermogen heeft al te zeer door zijn strijdvaardigheid geleden”. Wij gaan er nu niet op in of Van Randwijk deze fout had kunnen voorkomen. Wij geloven dat n.l. niet. Hij was te zeer zelf een gekwelde door wat hem in het Kuyperiaanse milieu tegenstond, dan dat hij rustige beschouwelijke opmerkingen kon neerschrijven. Wat dat aangaat vertoont de schrijver H. M. van Randwijk het evenbeeld van Ds. J. J. Buskes.

Maar het feit blijft bestaan dat de gereformeerde wereld tegen het eind der dertiger jaren niet in staat is geweest deze critiek van een jongere te verwerken. En dat ligt allerminst aan predikanten of aan kerkelijke leiders. Het lag aan de gereformeerde *gemeenschap* als zodanig. Zij was nu eenmaal als hecht bolwerk opgebouwd en duldde geen nadere analyse meer. Zij duldde geen nadere critiek van Karl Barth in theologische taal, zij duldde geen nadere critiek van H. M. van Randwijk in romantiaal. De zelfverdediging en strijdbaarheid naar de buitenkant hadden zozeer hun stempel gedrukt op de Kuyperiaanse wereld, dat er geen plaats meer overbleef voor de evenzeer noodzakelijke rustige bezinning en zelfcritiek. Dat is heel jammer, want ware die zelfanalyse er wél geweest, ware er in sommige opzichten tijdig zelfcorrectie geweest, dan had de strijd tegen sommige tegenstanders veel en veel zuiverder kunnen verlopen! Men had bijvoorbeeld veel sterker gestaan tegenover de naoorlogse doorbraak-verschijnselen! En dat geldt ook voor de houding van de gereformeerde wereld tegenover de gereformeerde critiek binnen eigen kring die er nog wél was. In vele opzichten ligt de hardnekkigheid waarmee men de critiek van Dooyeweerd en Schilder, Janse en Mekkes heeft geweerd en naast zich neergelegd geheel in de zelfde lijn. Het raakt eigenlijk nog niet zover waarmee men *materieel* aankomt als criticus, of men vanuit gereformeerde dan wel Barthiaanse stellingen op de oude Kuyperiaanse wereld schoot — er is in de dertiger jaren en sindsdien een *generale* afweer geweest tegen alle kritische bezinning, van welke kant deze poging tot zelfanalyse en zelfcorrectie ook afkomstig was.

Het is voor ons van belang goed oog te hebben voor dit verschijnsel, omdat daarmee zou kunnen duidelijk worden dat de afwijzing van bepaalde *materieele* critiek niet behoeft

te betekenen dat de Kuyperiaanse wereld uiteindelijk afwijst wat tegenover haar gesteld wordt, alswel de daad dat er publieke critiek wordt uitgeoefend. Dit zou ons tevens nog eens met nadruk kunnen leren dat wij ook vandaag met beleid critiek moeten leveren.

Men kan deze afwerende geestesgesteldheid inzake critiek oplossen gelijk Schilder: door de critiek te regelrecht op de gereformeerde wereld los te laten, dat er voor de becritiseerden geen ontkomen meer aan is. Men kan ook als Dooyeweerd en Mekkes de critiek in duidelijke maar voor alles hoffelijke en voorzichtige vorm voorleggen, zo *min mogelijk emotioneel geladen*, in de verwachting dat deze critiek eens zal doorwerken, mits men maar alle persoonlijke geërgerdheid en gekwetstheid weet te voorkomen. Schilder was met zijn methode eigenlijk het meest in de lijn van de jonge Kuyper, die de tegenstander altijd openlijk aangreep en diens gezag knakte waar hij kon. Dooyeweerd en Mekkes zijn meer in de geest van Groen van Prinsterer, die altijd voorzichtig was, en in vriendelijkheid zover ging, dat hij nauwelijks enig onderscheid maakte in toon en methode bij de bestrijding van tegenstanders en van bijval jegens vrienden. Men kan inderdaad in dezen kiezen wat men wil aan methode, als men maar ernstig rekening houdt met de geestesgesteldheid van de tegenstander, want anders mist onze critiek niet alleen haar uitwerking maar zelfs haar eerste doel, het persoonlijk bereiken van de tegenstander.

* *

Ten slotte kan men in verband met al het voorgaande de vraag stellen, volgens sommigen wellicht rijkelijk laat, of het zin heeft deze roman, die handelt over de Kuyperiaanse wereld, te bespreken in een orgaan als dit, dat in sterke mate is voortgekomen uit de Schilderiaanse wereld en een deel daarvan vertegenwoordigt.

In dezen valt op te merken dat het aangegeven verschil m.i. weinig effectief is, en wel hierom, wijl ondanks enige divergenties in theologisch opzicht jegens Dr. A. Kuyper, ondanks alle gepraat en polemiek, de structuur van de Schilderiaanse wereld heel weinig verschilt van de Kuyperiaanse. Ik zou bijna zeggen: ondanks al wat er gezegd en geschreven, gepoogd en bestreden is, qua mentaliteit hoe Schilderiaanser hoe Kuyperiaanser, mits we het begrip „Kuyperiaans” niet versmallen tot het strikt theologische.

Het is m.i. opvallend, hoe „Kuyperiaans” de Schilderianen, ondanks enige verschillen, van instelling gebleven zijn. Men vergelijk de Schooldagen van Kampen maar met de toogdagen van de Vrije Universiteit, men bezie eens de plaats der kerkelijke leiders in beider wereld, de bondsdagen van J.V.'s en M.V.'s en vooral de drang naar vaste organisaties: men was nauwelijks los van de oude organisaties of prompt vloog men in nieuwe organisaties als bijv. het G.P.V. Niet eerst een generale bezinning en dan een organisatie, maar eerst de organisatie en dan daarbinnen eventueel de bezinning, een houding die typisch Kuyperiaans is. En opnieuw — ook typisch Kuyperiaans — met de eis voor allen om ook lid te worden van die nieuwe organisaties! En gelijk vroeger Kuyper en zijn theologen de kerkelijke zaken regelden, zo ook thans die sterke leiding van onze predikanten — en dat niet alleen in kerkelijke zaken.

Men moet misschien eens goed hebben rondgeneusd in anderer kerkelijk en religieus milieu om te ontdekken hoezeer ook in onze vrijgemaakte kerken het gehele leven nog doordrenkt is van de Kuyperiaanse stijl. De enigen die van die typisch organisatorische en activistische binding in Kuyperiaanse zin wat zijn losgekomen (terecht of ten onrechte, worde hier thans niet besproken) zijn vele leerlingen van de heer A. Janse, die sceptischer staan tegenover organisaties en marsroutes, programma's en georganiseerde leiding dan de typische Schilderianen, al vallen hier soms geen duidelijke afgrenzingen vast te stellen. Toch is dit alles van belang opgemerkt te worden, opdat voorkomen worde dat men zou denken dat wij als vrijgemaakten los van Abraham Kuyper zouden zijn. Juist de hevig afwerende critieken in Het Gereformeerd Gezinsblad zijn typisch in de geest van de felle jonge Kuyper, ondanks de theologische critiek op Kuyper.

Het is veeleer zo dat men in onze kerken Kuyper heeft trachten te begraven, maar het niet heeft gekund, ondanks alle bezwaren, ondanks alle vaak emotionele critiek. De steeds herhaalde critiek op Kuyper, de soms pathetische slagen die men hem en zijn werk en vooral zijn volgelingen binnen de synodaal-gereformeerde kerken heeft toegediend, hebben mij steeds tevens in de oren geklonken als binding aan zijn werk en persoon. Zoals uit felle artikelen tegen vele synodaal-gereformeerde leiders vaak gekrenkte liefde en een niet aflatende band spreekt.

Dat alles is m.i. geheel indirect een reden, waarom wij ook thans dit boek niet naast ons neer mogen leggen. Want in de grondstructuur zitten wij allen vast aan de Kuyperiaanse wereld, zijn wij er allen uit voort gekomen. *Het is ten slotte zo dat wij bijna allen door Kuyper in de grondverf zijn gezet en door Schilder zijn opgeverfd!* Het is vooral voor de jongeren zaak deze kwesties scherp te doorzien, want wee de jongeren die zich niet bezonnen hebben op de geest van de voorafgaande generatie. Bij zulk een peiling der voorafgaande generatie door de jongeren kan uiteraard hetgeen die voorafgaande generatie van zich zelf zegt weinig anders zijn dan één van de gegevens. Een belangrijk gegeven, een gegeven waarover nagedacht en gesproken, dat getoetst moet worden; maar het is duidelijk dat de huidige jongerengeneratie *eigen* oordeel heeft op te maken over de vorige generatie, al zal zij in haar oordeel tevens doen blijken wie zij als jongerengroep zelve is: bekwaam, voorzichtig, meelevend, of onbevoegd, oppervlakkig en onkundig. Komt de tegenwoordige generatie niet tot een eigen oordeel over de voorafgaande, dan bewijst ze daarmee de geestelijke band der bezinning met de ouderen losgelaten te hebben. Laten de jongeren zich dat oordeel willoos voorschrijven door de ouderen, dan bewijzen zij daarmee geen eigen vormend karakter te bezitten, en falen zij in hun voornaamste taak: een eigen bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de gereformeerde wereld.

Iedere verdwijnende generatie is natuurlijk *onder meer* bezig met eigen tijd aan te prijzen, eigen daden als noodzakelijk te bewijzen. Sommigen echter hebben ook de moed op begane fouten te wijzen, althans de mogelijkheid daartoe open te laten. Slechts weinigen hebben de moed afstand te nemen jegens eigen daden. En toch, wie alleen maar eigen generatie verdedigt, altijd maar weer de juistheid van eigen acties ter sprake brengt, kon in het oog van de nieuwe generatie wel eens te boek staan als in werkelijkheid zeer onzeker omtrent die daden. Vast staat bovendien dat wie een nieuwe generatie lief heeft, bereid zal zijn hetgeen hij zelf heeft meegemaakt onder kritisch gezichtspunt te bespreken, en wel omdat hij uiteindelijk de nieuwe generatie meer lief heeft dan eigen gelijk. Want het zal de jongeren altijd wat vreemd aandoen enerzijds van de kansels te horen dat de mens in zonde ontvangen en geboren is, leeft en handelt in ongerechtigheid, maar van de ouderen in de pers en op vergaderingen weinig anders te vernemen dan een verhaal waarin het gelijk van eigen daden onomstotelijk schijnt vast te staan.

Willen wij de jongeren warm maken voor de erfenis die wij ze ongetwijfeld hebben te overhandigen, dan zullen wij de moed dienen op te brengen, een moed die ons uit de Kuyperiaanse wereld niet is meegegeven, om de vaststaande gereformeerde beginselen rustig in bespreking te geven, en het recente verleden onder kritisch oogpunt te analyseren. Ik geloof overigens dat het voor beide generaties een bevrijding zou zijn als dit mogelijk ware!

Van Randwijks roman is daarom ook voor onze kring een baken in zee en toont ons aan welke gevaren wij ons zelf bloot stellen als wij aan dit vrije gesprek tussen de generaties niet toekomen.

En dat de Schilderiaanse wereld hier geheel in het verlengde is te beschouwen van de Kuyperiaanse wereld, staat voor ons vast!

(Slot volgt)

G. PUCHINGER.

Elke wijze vrouw bouwt haar huis (Spr. 14:1)

I.

Wat voor huis?

„Een huis bouwen” — je hoeft het maar te horen of te lezen, en in eens zit je met de gedachten midden in het probleem van de woningnood, een probleem zo groot, dat onze Regering vanaf 1945 tot op heden er nog geen oplossing voor heeft kunnen vinden, al worden er per jaar meer huizen gebouwd dan ooit te voren.

Toch zal koning Salomo, toen hij deze spreuk dichtte, wel niet in de eerste plaats gedacht hebben aan wat wij „huizenbouw” noemen. Ik denk ook niet, dat daar het bouwen van huizen ooit een probleem geweest is. Als de zonen der profeten er over klagen tegen de profeet, dat de plaats, waar zij wonen voor zijn aangezicht, hun te eng is en ze daarom van hem vragen zich meer woonruimte te mogen verschaffen, achtten zij, noch de Profeet het nodig een bouwcommissie te benoemen, die bouwkapitaal moet verzamelen, een bouwterrein moet zien te krijgen, een architect moet benoemen voor het maken van plannen enz. enz. Het is hun voldoende, zo de Profeet hun permissie geeft uit de streek bij de Jordaan timmerhout te halen.

Dat mag; en zo gaan ze aan het werk, al zal een hunner nog daarvoor een bijl moeten lenen.

Neen, als Salomo het hier heeft over huizenbouw zal hij in de eerste plaats hebben gedacht niet, wat wij in eigenlijke zin daaronder verstaan, al is daar zeker wel in begrepen de inrichting en aankleding, het onderhoud en het schoonhouden van haar eigen woning, zoals dat blijkt uit de lofzang op de deugdzame huisvrouw, (Spr. 31); — in de eerste plaats zal gedacht zijn aan het gezinsleven; aan wat een huis maakt tot een „te huis” voor elk der gezinsleden: voor de vader des huizes, voor de kinderen, voor de opgroeiende jongens en meisjes, voor de reeds tot volkomen wasdom gekomen zonen en dochters, zelfs nog, als ze getrouwd zijn;

straks voor de kleinkinderen; de plek, waar die allen zich thuis gevoelen; waarheen zij vluchten als het onweer op komt zetten; of een vijand hen op de hielen zit, 't mag een kwade hond zijn, die grommend en blaffend op hen afkomt, 't mag een in woede ontstoken grote, sterke man zijn, bij wie ze een ruit hebben ingegooid; de plek, waar ze hun verdriet kwijt kunnen, maar ook hun vreugden op het innigst genieten; waar ze hebben leren zingen, de liedjes, die ze hun leven lang niet weer vergeten, en tot in hoge ouderdom hun nog tot troost kunnen zijn; maar ook hebben leren bidden, als Moeder hen 'savonds te rusten legde of vader aan tafel voorging in gebed, elke dag weer; waar ze met eerbied hebben leren luisteren naar het Woord des Heren uit de oude, haast stuk gelezen Bijbel, die zijn vaste plaats had als ware hij lid van 't gezin; waar de verjaardagen van vader en moeder, van broers en zusters, hoogtijden waren van blij genieten, maar waar ook de dagen van ziekte en rouw, een diepe, onuitwisbare indruk maakten op het ontvanke-lijk gemoed der jeugd, zowel als op dat der ouderen; de plek, waarnaar het hart van ieder, hoever ook weggezworven in de wijde wereld, bleef terugverlangen, om daar, al was het maar één keer, en voor een korte wijle, nog eens de rijkdom, de weelde, de zegen van het ouderlijk huis, van hun „thuis” te doorvoelen, om met te groter dankbaarheid de Here te erkennen voor de wonderlijke schat, die Hij daarin hun heeft geschonken.

En nu is het benauwend, dat we in onze dagen de vraag niet kunnen weerhouden: „waar zijn de huizen, die waarlijk zulk een „te huis” zijn, als wij hierboven hebben geprobeerd te schetsen?” Nu alom geklaagd wordt over uithuizigheid, en de vloek daarvan steeds meer gevoeld en erkend wordt; en pogingen worden beraamd, om aan de kinderen, grote en kleine, hun „te huis” terug te geven; om een antwoord te vinden op de vraag: „Wie bouwt zulk een huis?”

HUISMAN.

Persschouw

De Rotterdamse rechtbank en het Geref. Kerkrecht

In de „Gereformeerde Gemeenten” van ons Vaderland zijn kort na elkaar liefst twee scheuringen ontstaan. Eerst werd Ds Kok van Veenendaal geschorst en daarna Dr Steenblok, die wel eens „de Maccovius van deze eeuw” is genoemd. Deze heeft zich geheel in verkiezings-speculaties verstrikt en wil van een werkelijke evangelie-prediking aan allen niet meer weten. Oorspronkelijk leek het of Dr S. niet veel aanhang zou krijgen. Maar zijn groep telt momenteel reeds veel meer dan tienduizend zielen.

Onlangs hebben Dr Steenblok en de zijnen niet minder dan drie processen over de kerkelijke goederen gewonnen. Ze kregen n.l. door de rechtbank van Rotterdam de gebouwen te Vlaardingen, Berkenwoude en Gouda toegewezen. Het vonnis werd 11 Jan. uitgesproken. In verband daarmee heeft één der redacteurs van Trouw ter griffie van de rechtbank van Rotterdam inzage gevraagd van de onderhavige vonnissen en daaruit deelt hij het volgende mee:

In duidelijke bewoordingen wordt in de vonnissen met betrekking tot deze procedures verklaard, dat de eiseressen (de binnen het oude kerkverband gebleven Geref. Gemeenten) volgens de rechtbank niet de oorspronkelijke gemeenten zijn en dus geen rechten kunnen doen gelden op de vermogens van die gemeenten. De rechtbank verklaarde derhalve de vorderingen van deze eiseressen niet ontvankelijk.

De rechtbank overwoog daarbij, dat het alles overheersend beginsel in het gereformeerd kerkrecht is, dat de plaatselijke gemeente is een zelfstandige complete kerk, die weliswaar kan behoren tot een groter verband, maar wier afzonderlijk bestaan niet wordt aangetast door het ontbreken van zulk een verband. Het leven in het verband behoort volgens de rechtbank niet tot het wezen van de plaatselijke gemeente. In dit verband verwijst de rechtbank naar het boek van dr. M. Bouwman „Voetius over het Gezag der Synoden”, (Amsterdam 1937, hoofdstuk III, afd. II, par. 3).

Geen bevoegdheden

Met betrekking tot de afzetting van ambtsdragers door de classis merkt de rechtbank het volgende op:

„Daar in de kerkenordening een uitdrukkelijke bepaling ontbreekt waarbij de classis het recht wordt toegekend uit eigen autoriteit en zonder voorafgaande procedure binnen de plaatselijke gemeente ambtsdragers uit het ambt te zetten, komt zodanig recht volgens het geldende gereformeerde kerkrecht aan de classis niet toe”.

In het vonnis met betrekking tot de Gereformeerde Gemeente van Berkenwoude komt de rechtbank tot de slotsom, dat het losmakingsbesluit van de gedaagden, die vóór het uitbreken van het kerkelijk conflict tesamen de voltallige kerkeraad vormden, geldig is. Deze gedaagden zijn — aldus de rechtbank — dus niet als ambtsdragers van de aloude Gereformeerde Gemeente te Berkenwoude gedefungeerd. Verder verklaart de rechtbank dat de classis geen bevoegdheid had tot hun afzetting en dat de verkiezing van nieuwe ambtsdragers en hun bevestiging en erkenning door de classis, dus niet de aloude gemeente regarderen. Met andere woorden, zo gaat de rechtbank verder in haar vonnis, de kerkelijke gemeente, die door de nieuwe ambtsdragers wordt gepresenteerd, is niet de aloude Gereformeerde Gemeente te Berkenwoude, en kan dus geen rechten doen gelden op het vermogen dier gemeente.

Mitsdien dienen volgens de rechtbank de vorderingen met voorbijgaan van ieder bewijsaanbod niet ontvankelijk te worden verklaard.

Geen rechten

Ook in zake de vordering van de binnen het oude kerkverband gebleven Gereformeerde Gemeente van Gouda komt de rechtbank te Rotterdam tot de slotsom, dat degenen die de kerkeraad vormen van eiseres, niet ambtsdragers zijn van de oorspronkelijke gemeente. De dertien ambtsdragers (dr. Steenblok c.s.), die uit het verband getreden zijn, hebben hun hoedanigheid van ambtsdragers van de oorspronkelijke gemeente niet verloren, zegt de rechtbank. De drie ambtsdragers, die niet met de meerderheid van de kerkeraad (dr. Steenblok c.s.) meegingen, hebben — zo verklaart de rechtbank — door zich met uitsluiting van de dertien en samengaand met de nieuwe ambtsdragers te gedragen als kerkeraad de kerkeraad van de oorspronkelijke gemeente verlaten. Ook hier komt de rechtbank weer tot de conclusie, dat eiseres niet de oorspronkelijke gemeente is en dus op het vermogen van die gemeente geen rechten kan doen

gelden. De vorderingen van eiseres zijn dus niet ontvankelijk, zo besluit de rechtbank.

In haar overwegingen met betrekking tot het losmakingsbesluit van de Gereformeerde Gemeente van Gouda verklaart de rechtbank, dat dit losmakingsbesluit niet is genomen bij stemming op een kerkeraad, waar alle leden behoorlijk waren opgeroepen. Desondanks concludeert de rechtbank, dat de gemeente, waarvan de gedaagden de kerkeraad vormen, de aloude Gereformeerde Gemeente te Gouda is.

In het vonnis over Gouda geeft de rechtbank voorts nog een uitspraak over de bevoegdheden van de meerdere vergaderingen. De in de kerkenordening voorziene meerdere vergaderingen, zo zegt de rechtbank, hebben geen originele bevoegdheden, maar bevoegdheden die afgeleid worden van de plaatselijke gemeenten. De bevoegdheden, die de plaatselijke gemeente, in kerkverband levend, aan de meerdere vergadering overlaat, keren na het verbreken van het verband weer terug in de sfeer van de eigen complete gemeente tot tijd en wijle dat zij zich opnieuw overeenkomstig haar geestelijke plicht doch naar recht vrijwillig, bij enig verband aansluit.

We betreuren het zeer, dat juist Dr Steenblok en de zijnen de goederen gekregen heeft. Want hij brengt het Evangelie niet. Maar we zijn zeer dankbaar, dat de rechtbank het gereformeerd kerkrecht zo goed kent en bij haar uitspraken ten volle honoreert.

We zullen het goed noteren, dat deze rechtbank uitsprak:

1e. dat een plaatselijke gemeente een zelfstandige complete kerk is, die zeker in een verband leven kan, maar wier afzonderlijk bestaan door het ontbreken van zo'n verband niet wordt aangetast;

2e. dat in de kerkerode geen bepaling voorkomt, krachtens welke een classis het recht zou hebben, uit eigen autoriteit en zonder voorafgaande procedure, in samenwerking met de genabuude gemeente ambtsdragers van een plaatselijke kerk af te zetten;

3e. dat de meerdere vergaderingen volgens de kerkerode geen originele bevoegdheden bezitten maar alleen een uit de plaatselijke gemeenten afgeleide;

4e. dat de bevoegdheden, welke de plaatselijke kerk, die in het verband leeft, aan de meerdere vergaderingen overlaat, na het verbreken van het verband weer terugkeren in de sfeer van de eigen complete gemeente, tot dat zij zich naar haar geestelijke plicht, doch naar recht vrijwillig, zich bij enig verband aansluit.

Wat zou Nederland er anders uitzien als de rechters ook in 1886 en volgende jaren zo hadden beslist! Prof. De Lauter heeft jaren geleden reeds de staf gebroken over de vonnissen van toen.

Intussen: „er zijn nog rechters in Berlijn”.

En we zullen dankbaar erkennen, dat de Overheid „in dienst van God staat u ten goede”.

Aanvallen!

Via „Tot Vrijheid geroepen” nemen we uit „Patrimonium” het volgende stuk van Prof. Van Riessen over:

Men kan niet zeggen, dat in de afgelopen jaren het socialisme geen bestrijding vanwege de christelijke partijen ondervonden heeft. Maar dat ging dan hoofdzakelijk over de doorbraak, d.w.z. over de vraag of de christelijke levensovertuiging een beslissende en samenbundelende rol in de politiek zou moeten spelen of niet. Die strijd was belangrijk en noodzakelijk, maar zonder meer was hij tot vruchteloosheid gedoemd, zoals bij herhaling gebleken is.

Het is niet te verwachten, dat men één zinnig mens wint voor christelijke politiek met het pleidooi voor een christelijke partij, als men in de praktijk der politiek op de hoofdpunten niet of nauwelijks anders handelt dan de socialisten, en als men zo'n politiek rechtvaardigt door te beweren, dat als twee hetzelfde doen, dat dan nog niet hetzelfde is, de christelijke politicus als noodoplossing en de socialist uit beginsel. Dat is n.l. onzin, want als twee hetzelfde doen dan is dat hetzelfde. De verlegenheid van de christelijke politiek na de oorlog kon niet beter uit-

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfjr. - f 10.- p. jr. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

gedrukt worden dan in deze woorden. Zij die in deze stelling moeten geloven, blijven slechts uit trouw, niet uit overtuiging, lid van een christelijke partij. Het heeft ons, behalve in de Indonesische kwestie — die in haar ontwikkeling thans het gelijk van het A.R. standpunt bevestigt —, aan overtuiging, moed en verbeelding ontbroken om tegenover de socialistische en ten dele ook tegenover de rooms katholieke politiek een eigen politiek te stellen, die de weg naar een vrije maatschappij zou wijzen.

De bewering, die ik onlangs nog eens van een deskundige hoorde, dat ministers uit de christelijke partijen in hoofdzaak geen ander beleid zouden hebben kunnen voeren dan Liefstijn en Mansholt, is de uitdrukking in woorden van dat wat de verkiezingsnederlaag ons in politieke feiten presenteerde.

Zulk een bewering is niet anders dan de erkenning van de juistheid der socialistische stelling, dat de huidige ontwikkeling — naar het socialisme — onvermijdelijk is. En op deze stelling moet de aanval gericht worden.

Het verheugende nu van de laatste tijd is, dat het de mensen steeds duidelijker voor de geest komt te staan, dat zij tot deze aanval over moeten gaan, dat zij niet langer behoeven te berusten in iets z.g. onvermijdelijks, en dat zij daarin niet langer mogen berusten, omdat de situatie, die onder leiding van het socialisme langzaam maar zeker is ontstaan, funest is voor de geest van ons volk en voor de vormen van onze samenleving, d.i. voor de maatschappij.

Zal deze oproep effect hebben?

Slaat het appèl op het eigen beginsel nog aan?

Wil de grote massa nog voor het beginsel offers brengen?

Met bewondering denkt men tegenwoordig aan de arbeiders, die in ellendige omstandigheden levend, om des beginsels wil de schatten welke de sociaal-democratie beloofde afwezen en zich — zonder enig uitzicht op eigen pensioen! — tegen staatspensioen verklaarden. Het zijn bijna mythische figuren geworden.

Maar we zijn toch, of liever juist daarom, dankbaar voor een taal als van Prof. Van Riessen.

VAN HIER EN GINDS

De rijkdom van Amerika

De rijkdom in Amerika is enorm. De fabrieksarbeiders verdienen gemiddeld 2 dollar per uur of 81 dollar in een week. In 1929 waren deze getallen resp. 72.9 dollarcent of 29.58 dollar per week. Een amerikaans tijdschrift herinnert in verband daarmee aan een woord uit Lewis' „Brieven uit de hel”. „Jaren van voorspoed zijn uitstekend weer voor het werk (van de duivel n.l.). Voorspoed bindt een mens vast aan de wereld. Hij voelt dat hij daarin zijn plaats vindt, terwijl in werkelijkheid de wereld haar plaats vindt in hem”.

Amerika is een best land voor het lichaam, maar een slecht land voor de ziel, zei eens een amerikaans predikant.

„De grootste theologische bibliotheek der wereld”

Onlangs werd de eerste steen gelegd voor de Robert E. Speer-bibliotheek op het terrein van de theologische hogeschool van Princeton. Dat is de theologische hogeschool waar vroeger grote gereformeerde theologen als Alexander, Hodge, Warfield en Vos doceerden en Kuyper en Bavinck hun Stone-lezingen hielden. Thans is ook daar het modernisme doorgedrongen. Het gebouw voor deze bibliotheek, die 's werelds grootste bibliotheek wordt genoemd, zal 1½ miljoen dollar kosten.

KERKNIEUWS

Aangenomen naar Vrouwenpolder: cand. M. van Beveren te Amsterdam.

Geslaagd voor het kandidaats-examen: de Heer F. van Deursen, Aleidastraat 86b, Schiedam.

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 2452

Periodieken

Boekwerken

Handeldrukwerk